

Jacek Z. Matuszak

Bilans misji afgańskiej : konferencja naukowa w Warszawie

Przegląd Historyczno-Wojskowy 16 (67)/1 (251), 225-228

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Patronat honorowym nad konferencją sprawowali: J.M. Rektor Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Leonard Etel, dziekan Wydziału Historyczno-Socjologicznego dr hab. Wojciech Śleszyński oraz dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku Barbara Bojaryn-Kazberuk. Podczas dwóch pierwszych dni obrad, odbywających się w trzech sekcjach, młodzi historycy z 19 polskich ośrodków naukowych wygłosili łącznie 89 referatów. Ich tematy dotyczyły wszystkich epok historycznych (cały program konferencji zob. <http://xii-okshw.blogspot.com> w zakładce „Harmonogram”). Dla uczestników konferencji organizatorzy przygotowali też m.in. podróż historycznowojсковą do fortów Piątnicy pod Łomżą, zwiedzanie Muzeum Wojska w Białymstoku oraz wycieczkę szlakiem walk sowiecko-niemieckich o Białystok w 1944 r.

Organizatorem kolejnej, XIII Ogólnopolskiej Konferencji Studentów Historyków Wojskowości będzie Uniwersytet Jagielloński.

Krzysztof Fudalej

BILANS MISJI AFGAŃSKIEJ. KONFERENCJA NAUKOWA W WARSZAWIE

Dnia 10 lutego 2015 r. w Centralnej Bibliotece Wojskowej w Warszawie odbyła się konferencja nt. „Bilans polskiej obecności w Afganistanie”. Jej organizatorem były: Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych i Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, przy wsparciu Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej i Centralnej Biblioteki Wojskowej; patronat medialny sprawowała „Polska Zbrojna”, a patronat honorowy – Ministerstwo Obrony Narodowej.

Celem konferencji było podsumowanie trwającej od 2002 r. polskiej obecności w Afganistanie, pokazanie zysków i strat dla państwa polskiego. Obrady odbywały się w trzech panelach tematycznych: politycznym, militarnym i pomocowym. W roli ekspertów występowali przedstawiciele Wojska Polskiego, Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz niezależni analitycy.

W panelu poświęconym kwestiom politycznym wystąpili: dr Marcin Zaborowski – dyrektor PISM, Marek Kręt – przedstawiciel Departamentu Polityki Bezpieczeństwa Międzynarodowego MON, i Jakub Gajda – analityk Fundacji Kazimierza Pułaskiego. Punktem wyjścia do rozważań była próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy koalicja międzynarodowa, w tym Polska,

zdołała w Afganistanie zbudować stabilne podstawy państwowości. Dyskutujący zwracali uwagę, że w Afganistanie nie było możliwe zbudowanie takiego systemu administracji państwowej, jaki znamy z Europy. Jednocześnie podkreślano, że z polskiego punktu widzenia zaangażowanie w tamtym regionie wzmocniło nasze bezpieczeństwo i przyczyniło się do wzmocnienia polskiej pozycji w NATO. Jakub Gajda zwracał uwagę, że Afganistan musi iść własną drogą i wypracować własny model demokracji. Wszyscy zgadzali się, że po ponad 12 latach aktywnej obecności społeczność międzynarodowa musi nadal wspomagać Afganistan zarówno finansowo, jak też w szkoleniu kadr administracji różnego szczebla.

W panelu poświęconym militarnemu wymiarowi polskiej obecności w Afganistanie wystąpili: dowódca operacyjny gen. broni Marek Tomaszycycki, Wojciech Lorenz z PISM oraz Jarosław Rybak, niezależny publicysta zajmujący się tematyką wojskową. Uczestnicy tej części konferencji starali się odpowiedzieć na pytanie, czy i jak bardzo udział w misji zmienił polską armię. Generał Tomaszycycki podzielił się swoimi spostrzeżeniami zarówno jako dowódca I zmiany wystawionej w ramach operacji ISAF (od marca do końca października 2007 r.), jak i jako dowódca operacyjny. Zwrócił on uwagę na doświadczenia wyniesione z udziału w tej operacji zarówno w zakresie użycia i eksploatacji sprzętu, taktyki działania, w tym prowadzenia operacji połączonych, aż po aspekt indywidualnego doświadczenia zdobytego przez kilkanaście tysięcy żołnierzy. Duży nacisk położył na rolę dowódców plutonów i kompanii, jako tych, na których spoczywała odpowiedzialność za samodzielne podejmowanie decyzji w trakcie wykonywania zadań. Z kolei Jarosław Rybak podkreślił znaczenie polityki informacyjnej, zwłaszcza przekazywania opinii publicznej tego wszystkiego, z czym przyszło zmierzyć się polskim żołnierzom w Afganistanie. Zwrócił uwagę na niewykorzystanie w przekazie kierowanym do społeczeństwa znaczenia doświadczeń i umiejętności zdobytych przez żołnierzy u stóp Hindukuszu dla kształtowania bezpieczeństwa w naszym regionie Europy. Jego zdaniem należy silniej akcentować to, że wyniesione z operacji ISAF umiejętności w zwalczaniu przeciwnika prowadzącego działania nieregularne mogą zostać wykorzystane, gdyby Polska stanęła w obliczu konfliktu podobnego do tego, który toczy się obecnie na Ukrainie. Wojciech Lorenz podkreślił m.in., że często niedoceniane w kraju procedury obowiązujące w NATO, okazały się niezwykle przydatne w trakcie operacji ISAF, zwłaszcza w sytuacji, gdy współdziałało w niej ze sobą kilkadziesiąt kontyngentów narodowych. Ważne miejsce w tym panelu zajęły kwestie związane ze stratami osobowymi, jakie poniosła Polska w latach 2002–2014 oraz stworzonego systemu opieki nad weteranami misji zagranicznych. Dużą wagę, także w głosach podnoszonych w dyskusji, zajęła tematyka opieki psychologicznej, w tym leczenia skutków stresu pola walki, czyli PTSD

(*post traumatic stress disorder*). Odnosząc się do obu tych paneli, reprezentujący ministra obrony narodowej, gen. dyw. w st. sp. prof. dr hab. Bogusław Pacek zwrócił uwagę, że o ile w wymiarze politycznym społeczność międzynarodowa nie odniosła znaczącego sukcesu w Afganistanie, o tyle w wymiarze militarnym takie namacalne sukcesy można wskazać. Jednym z nich, szczególnie ważnym dla Polski, są korzystne zmiany, jakie przez tę ponad dekadę zaszły w naszej armii zarówno w wyposażeniu, wyszkoleniu, jak i sferze mentalnej.

Ostatni panel konferencji poświęcony został pomocy rozwojowej i humanitarnej świadczonej przez Polskę na rzecz Afganistanu. W dyskusji uczestniczyli: dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej MSZ Zuzanna Kierzkowska, szef Wydziału CIMIC Dowództwa Operacyjnego RSZ ppłk Sławomir Kaczor, oraz Patryk Kugel, analityk PISM. Otwierając tę część konferencji Patryk Kugel wyraził ogólny pogląd, że Polska, podobnie jak inne państwa, powinna odpowiedzieć sobie na podstawowe pytanie, czy wojsko ma się angażować w świadczenie pomocy humanitarnej. Jego zdaniem, nie ma na to prostej odpowiedzi, ale dokonując oceny, należy dostrzegać zarówno pozytywy, jak i negatywy takiego zaangażowania. Dyrektor Zuzanna Kierzkowska podkreślała, że oprócz środków przekazywanych z budżetu MSZ na sfinansowanie projektów pomocowych realizowanych przez Polaków w Afganistanie, resort odprowadzał składki do funduszy międzynarodowych przeznaczonych dla tego państwa. Ponadto zwróciła uwagę na inicjatywy pomocowe, w tym przede wszystkim szkoleniowe, realizowane w naszym kraju, np. zaangażowanie Krajowej Szkoły Administracji Publicznej czy organów administracji samorządowej. Reprezentujący Dowództwo Operacyjne RSZ ppłk Sławomir Kaczor skupił się przede wszystkim na ukazaniu efektów działalności Zespołu Odbudowy Prowincji oraz Grupy Wsparcia CIMIC działających na terenie prowincji Ghazni w latach 2007–2014. Podkreślił, że oprócz wsparcia ze strony MSZ, resort obrony narodowej nie mógł, niestety liczyć na znaczące wsparcie ze strony żadnego innego resortu. Wszyscy uczestnicy tego panelu zgodzili się co do tego, że gdyby nie zaangażowanie wojska, sytuacja w regionie wschodnim Afganistanu mogłaby uniemożliwić jakąkolwiek pomoc dla tamtejszej ludności. Żadna z polskich organizacji pozarządowych, właśnie z obawy o brak bezpieczeństwa, nie zdecydowała się na prowadzenie działalności pomocowej w prowincji Ghazni. Panel ten zwieńczyła ożywiona dyskusja, zarówno nad ogólnym sensem świadczenia pomocy rozwojowej przez podmioty inne niż organizacje pozarządowe, jak też nad kwestią kontynuacji takich działań na terenie Afganistanu także po zakończeniu operacji ISAF.

Konferencja była również okazją do wyrażenia podziękowań i uhonorowania instytucji i osób szczególnie zaangażowanych we wspieranie polskich wysiłków na rzecz Afganistanu. Ryngrafy okolicznościowe, przyznane przez wicepremiera i ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka, szczególnie zaangażowanym

instytucjom wręczył radca ministra Bogusław Pacek. Wyróżnieniami zostały uhonorowane: Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Centralna Biblioteka Wojskowa, Departament Współpracy Rozwojowej MSZ, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych i Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej. Dowódca Operacyjny wyróżnił ryngrafami kilkanaście osób indywidualnych.

Konferencji towarzyszył pokaz przygotowanego na zlecenie WCEO filmu Leszka Staronia pt. „Wojsko Polskie w Afganistanie 2002–2014. Bilans dokonań”. Ponadto uczestnicy konferencji otrzymali publikacje książkowe wydane przez Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej, w tym dwie autorstwa Aleksandra Rawskiego: *Droga z Afganistanu* i *Wyposażenie i uzbrojenie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie*. Obecni na konferencji mogli obejrzeć dwie wystawy: zdjęć wykonanych w Afganistanie przez Zespół Reporterski Combat Camera Dowództwa Operacyjnego RSZ oraz książek ze zbiorów Centralnej Biblioteki Wojskowej o tematyce afgańskiej.

Należy podkreślić, że była to pierwsza konferencja podsumowująca polską obecność w Afganistanie, zorganizowana wspólnie przez środowisko wojskowe i cywilne.

Jacek Z. Matuszak